

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 fiorini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
1 galbenu cu porto
postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu intregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiiu, séu prin posta
séu prin domnii co-
lectori.

Nr. 20.

Brasiovu 15. Octobre 1872.

Anulu V.

S u m a r i u : Theoriile lui Darwin. (Urmare.) — Colectiune de diplome istorice transilvane. (Continuare.) — Procesu verbale. —
Conspectu despre starea cassei asoc. — Procesu verbale. — Raportulu comisiunei pentru motiuni. — Publicarea baniloru incursi.
Contribuiri in favôrea fondului de academia. — Bibliografia.

Theoriile lui Darwin.

(Urmare.)

Lupta pentru essistentia! Dara unde se cautamu essemple mai terribili de acésta lupta feroce, decâtu este aceea ce o vedemu cu ochii nostrii la milliônele de proletari ale cetatiloru europene si la alte milliône mai multe ale locuitoriloru cultivatori de pamentu, tierani, sateni, séu ce sciu eu cumu le mai dicemu. Locuintiele loru celle umede, intunecóse, necurate, mefitice; nutrementulu loru pucinu, crudu, necuratu, reu, adesea mai reu decâtu alu vitelorú; inbracamentea loru cea trentiuita si gretiósa; gros'a nescientia in totu respectulu; barbar'a tractare a femeiloru in momentele celle sublimate ale nascerei si dupa aceea pre càtu se afla in leusía, precumu si mai inainte, pre càtu tempu pórtá fetii in pantecele loru, tóte acestea apparitiuni triste si desolatórie sunt totu atâtea manifestatiuni a le luptei celei mai desperate pentru essistentia. Preste evenimentele bellice d'intre ómeni trecemu inadinsu, pentruca nu este neci-unulu d'intre noi carele se nu'si aiba formata judecat'a sa despre ele.

Dupa tóte acestea, se cuvene se observamu acilele ceea ce e mai tristu in teori'a lui Darwin despre lupt'a pentru essistentia. D'in acea teoria adeca esse, cà lupt'a pentru essistentia, prin urmare belulu si estermnarea fientieloru organice mai debili prin altele mai tari, mai vigoróse séu mai astute, ar fi una necessitate impusa prin legi nestramutabili ale naturei, éra acea necessitate si acea lege absoluta si terribile s'ar intende si preste omu. Déca inse lupt'a pentru essistentia decurge si la omu, si intre ómeni, in poterea unoru legi nestramutabili, atunci intrebarea cea mai de aprópe ce are se si-o puna omulu este, cà asiá dara care e scopulu essistentiei sale pe acestu pamentu. Aici scól'a lui Darwin nu numai cà ne lasa fàra neci unu respunsu, dara combate si asiá numit'a Teleologia, adeca ea afla cà nu tóte fientiele d'in lume sunt bune asia cumu se vedu esite cumu amu dice d'in manile naturei, ci cà d'in contra, multe d'in acelea nu aru avea neci-unu scopu, éra altele aru fi produse tocma in contra scopului, si cà chiaru in organismulu omenescu aru fi unele parti, care nu numai cà sunt fàra scopu, dara inca sunt si

periculóse, pentruca acelea dau ocaziune la morburu fórté doreróse si adesea causatórie de mórte, precumu sunt de es. acelea ghinduri séu glandule, d'in care se produce gusi'a, éra altele, asiá numitele gâlci, care prin inflammatiune potu se produca si mórte; totu asemenea matiulu-orbu producatoriu de obstructiuni periculóse; limbricii la copii; glandul'a numita Thimus; Nod'a; ghindurele séu urmele de tietie ori mamille la barbati si altele mai multe. Ce e mai multu, Darwin afla cà neci ochiulu cellu mai sanetosu alu unui individu-omu, nu este perfectu de ajunsu, si cà gùtleghulu cu inghitiatóri'a este reu construitu.

Am premissu mai susu, cà departe de a cutedia se me lasu in critic'a teoriiloru scólei lui Darwin, mi-am propusu numai a trage attentiunea confratiloru mei asupra ei, cumu si asupra consecentieloru, care aru resulta d'in acelea, déca ele aru prende radacia preste totu asia, precumu se vedu desvoltate pàna in tempulu de facia. Bene se ne insemnamu aceea ce recunoscú si celi mai ferbenti aparatori ai doctrine-loru lui Darwin, cà acelea inca nu sunt desvoltate de ajunsu, ci cà le mai lipsescu multime de argumente, si cà remane unu mare numeru de enigme de ale naturei, care cine scie déca se voru potea deslega vreuna-data. Aceiasi amici ai lui Darwin afla, cà partea cea mai mare a teoriiloru sale nu este noua, cà d'in contra, déca vei cauta bene, parentii acestoru theorii sunt càtiva filosofi elini incependu dela Empedocles (450 in. de Is. Chr.); dela Demokritos d'in Abdera pàna la Epicuru (nasc. 342 in. de Is. Chr.); mai departe densii recunoscú cà urme de ale ideiloru lui Darwin se afla si la filosofii mai noi cá Giordano Bruno, Bako dela Verulam, Cartesius (Descartes), Gassendi, Hobbes, Locke, Collius, Bayle Toland, de la Mettrie si pàna la Encyclopedistii d'in Franci'a. Cu tóte acestea adeptii lui Darwin afla d'in punctulu-loru de vedere, cà meritulu lui este fórté mare, pentruca a restabilitu si reinviiatu filosofii a naturale, materialismulu, realismulu in filosofia, carele cá de patrudieci de ani incóce cadiuse cu totulu in discreditu; mai departe cà doctrinele lui aru fi resturnatu mai multe opiniuni false care predominasera pàna ací in diverse specialitati de scientie; in fine cà a datu ómeniloru ocaziune de a cugeta

asupra originii Omului, pe care Darwin o deduce dela una specie de simia sau maimuția.

Fiindu-că teoriia lui Darwin despre originea Omului este aceea care au alarmat că se dicem Asia, mai mult pe lume, credem că merita că și noi se tractăm despre această separată și pe cât se poate mai la înțeles.

II. Despre originea Omului.

Tot acești filosofi antici și mai noi cari nu pun temelie pe istoria creației Asia precum o avem descrisă în Cartea facerii, după ce au fundat o știință pe care denumesc Cosmologia, ocupându-se de originea tuturor ființelor și lucrurilor câte se află în cer și pe pământ, s-au ocupat cu atât mai serios de originea Omului. Într-aceia filosofi moderni și anume asiatici materialisti sunt constrinși a mărturisi, că tot antecesorii lor au orbecat în una ipoteză în altă, pe care își clădiseră sistemele lor, pentru că după un timp orecare se le vedea ei sau successorii lor prefăcute în fum și cenușă, și rămânând în ele numai atâtea urme, câte rămân de ess. după arderea unei cantități de lemn, carbuni-de piatră sau turfa. Precum am vădit în partea prima a revizuirii noastre, Carolu Darwin s-a ocupat asiatic dicându-măi totă viața sa cu științele naturale peste tot, cu Cosmologia și cu Paleontologia (știința despre ființele antice) în specie, era mai pe urma genialul filosof scotian să își concentreze toate puterile minții și ale spiritului său pe studiul despre originea ființelor organice și mai pe sus de toate despre originea Omului, carele stă pe deasupra tuturor ființelor, că și una coroană pe capul său.

Și care este rezultatul studiilor lui Darwin, anume despre originea Omului?

Ne vom adăpta că se-l reproducem aceluia pe cât se poate mai la înțeles.

Am vădit că Darwin a stabilit teoria dezvoltării succesive a unor ființe organice din altele. El presupune că la începutul începuturilor (în Principio) s-a format o simiană organică via, înseamnă mica, foarte simplă, că un saculeț spart la două capete, că un pesculeț fără nici-un os, de cari se mai află și astăzi, sub nume de Ascidian, sau că un puliu de broscuță. Ființe de acestea vor fi fost la început câteva perechi, care s-au și luat la luptă unele cu altele. Ună ori altă din acele perechi, mai vi-goroasă și mai productivă, a produs alte ființe mai perfecte decât era părinții lor, de ess. ceva formă de pesculeț, înseamnă totuși fără os. Din această după lungi intervale și totuși prin luptă, s-au născut alții și mai perfecți, era această producție să totuși continuată, până ce s-au implut marile și alte ape de ființe organice. Într-aceia din contactul unora începând să se producă și amfibii, adică ființe care

petrecu în apă și pe uscat, precum broscă, șerp și crocodil. Apucându-se unele ființe organice pe uscat, aici aflăm oresi-cum terrenul preparat, pentru că se se nască din ele animale ce se numesc vertebrali, adică cu spinare și cu cantitate mai multă sau mai puțină de creri. Prin luptă și selecție varietațiile continuă să se înmulți neîntrerupt și totuși perfecționându-se și luând forme de diversitate infinită, până când au ajuns să se formeze din ele și speciile Simielor (Maimuțelor), era această în varietate mai multă decât se afla astăzi pe pământ, pentru că din acele care știu câte au perit și disparut cu totul de pe fața pământului, pentru că fiind ele mai debile decât inamicii lor, au fost exterminate. De aici vine, că succesiunea neîntreruptă nu se poate constata nici chiar între varietățile simielor. Într-aceia școlă lui Darwin pune speșantia în Paleontologia, cu alu carei ajutor se mai pot afla urmele unor varietăți disparute. Atâtea numai, că paleontologia se află până acum în starea prunciei, precum știu totii naturalisti. În fine, după milioane de ani, din orecare varietate de simia a esit și ființa cea mai perfectă, adică Omul. În totuși cazul, ființa organică numită Om își trage după Darwin originea sa „dela un animal părușos peros sau floșos peste totuși corpul, codat și cu urechi ascuțite, carele se pare că trăia pe arbori și locuia în lumea veche“ (în Asia ori în Africa).

Era ipoteza pe care Darwin își asedia teoria sa despre originea Omului. Mai încolo erau se înțelege, că oamenii primitivi ai lui Darwin au fost mult mai neperfecti decât sunt chiar și celi mai simpli și celi mai sălbateci din zilele noastre, și că prin urmare luptându-se între se-ne, că și în contra pedecelor din afară, cum clima, calitatea și lipsa de nutreț, au mers totuși perfecționându-se; în același timp înseamnă oamenii se și transformau în diverse varietăți, sau cum le dicem rase (soiuri), din care încă unele au perit cu totul, era altele au rămas în diverse părți ale pământului și au ajuns la diverse graduri de perfecție.

După acestea școlă lui Darwin volindu-se să susțină teoria sa, ia de una parte pe acele varietăți de oameni care în totuși respectul sunt cele mai imperfecte, precum este una parte mare a Negrilor din Africa, era mai ales sălbatecii numiți Papua din Nova-Zelandia, sau sălbatecii de langă fluviul numit alu Amazonilor, ori autochtonii din insulele Filipine, ori Eskimos dela polul septentrional, Botocudii, încă și una clasă a proletarilor din Europa; era de alta parte Darwin pune pe acele varietăți de simii sau maimuțe, care semănă mai mult cu omul, și se pare că ar avea și orecare urme de înțelegere omenescă, precum ar fi simiele Gibbon, Chimpanșu, Gorilla, Orang-Utang, Ateles etc. S-au mai aflat încă și unele urme de simii fosili

séu cumu se numescu antediluviane, ósse séu si schelete intregi petrificate, pe care paleontologii le analisara fiacare dupa cumu se pricepea si cu tendentia de a descoperí órecare graduri intermediarie de varietati între simii si între omu.

Dupace Darwin si scól'a lui ajunsera pàna la punctulu acesta, luara mai multe mortatiuni de maimutie, mai alesu d'in varietatile susu numite, si cu ajutoriulu scientiei anatomice si alu fisiologiei supunendu-le la cercetarea cea mai minutiósa, le comparara pe tóte cu structur'a organismului omenescu si cu tóte functiunile lui, numerandu si mesurandu tóte óssele si celelalte parti constitutive, luandu in cea mai de aprópe essaminare form'a si scopulu ce va fi avendu fiacare, atàtu in organismulu omului, càtu si in alu simieloru; éra apoi fiendu-cà este si cauta se fia vorba si de partea spirituale, de intelligentia, de affecte si pasiuni, essaminara cu rigóre craniulu (capatien'a, gamali'a) si constructiunea creriloru, pe care'i cumpanira dela fiacare cadavru omenescu, si de mortatiune de maimutie, totu separatu. Bene se insemnamu, cà s'au luatú la essamenu creri dela ómeni de tóte gradurile de cultura, dela celi mai luminati si invetiati pàna la celi mai barbari, selbategi si pàna la hebeuci, idioti, lipsiti de mente, pentru cà este mare diversitate in cantitatea creriloru. Preparati in modulu acesta, Darwin si adeptii sei, pusera thesea ce se vedíu mai susu si care astadi dà de lucru mai alesu la filosofi si theologi.

Pàna in dilele nóstre partea cea mai mare a filosofiloru moderni si chiaru una parte a filosofiloru naturalisti, cu exceptiune numai de asiá numitii materialisti si de cosmologii elini d'in vechime, sustienea si precumu credemu noi, celi d'in dilele nóstre inca totu mai sustienu asia, cà Omulu este una fientia care differe in modu essentielle de tóte animalele d'in universulu intregu, prin urmare elu differe si de tóta classea Simieloru si de orice varietate aloru, cà adeca între Omu si Simia (Moima) nu este neci-unu feliu de legamente, neci-fisica si cu atàtu mai pucinu spirituale. Asia credea filosofii pàna astadi, adeca precumu credu si theologii despre Omu, totu-unadata ei se ferea se argumentedie numai dupa unele asemenari, analogii (similitudines), care se vedu la Omu si la Simia. Ce e dreptu, cà filosofii moderni inca si pusera de nenumerate-ori intrebarea: De unde a venitu Omulu, care este originea lui, cumu s'a plasmuitu elu? La acésta se respundea: Intrebarea despre originea Omului pe pamentu nu se póte deslega cu ajutoriulu scientieloru omenesci, ci ea remane cumu dicu filosofii, transcendentu, nedeslegabile, prin urmare se ne indestulamu cu totii crediendu aceea ce aflamu scrisu la Cartea facerei si se nu mai cercetamu nimicu, pentrucà acesta este secretulu secreteloru.

Au venitu inse Geologii multu mai inainte de Darwin si s'au incercatu a proba cu multime de argumente per inductionem, cà neci lumea nu este nu

mai de siese siepte mii de ani, neci Omulu nu s'a plasmuitu pe acestu globu d'intr'unadata cu celelalte fapturi, inse neci numai de eri de alaltaeri, ci cà actulu creatiunei trebue se fia computatu dupa sute de mii de ani. Acumu pe urm'a Geologiloru a venitu Darwin cu scól'a sa, care sustiene cà ea ar fi descoperitu „secretulu secreteloru,” séu celu mai pucinu cà ar fi pe calea cea mai buna de a'lu descoperí, precumu veduramu d'in celle comunicate si pàna acilea.

S'a pusu intrebarea, déca principiale cele mari ale naturei trebue séu nu, se se applice si la Omu. Ací s'a respunsu aprópe in unanimitate, cà acelea trebue se se applice, pentrucà orice theoria séu lege, dupa care se vede plasmuita intreg'a natura organica, nu póte face exceptiune cu Omulu. Principiale dupa care este creata lumea, sunt preste totu aceleasi, egali, nestramutabili. Scienti'a Anatomiei, adeca a structurei corpului omenescu si a Fisiologiei, adeca a functiuniloru fisice ale corpului omenescu arata invederatu, cà Omulu in càtu are si elu corpu compusu d'in elemente d'in care sunt compuse si alte câteva specii de animale, in sensulu anatomicu si fisiologicu, este numai supremulu representante alu asia numitulu tipu de animale vertebrali, carele si de altumentrea este celu mai alesu si celu mai nobile d'in tóte tipurile organice, (calulu, zebra, elefantulu, boulu, cerbulu, caprior'a, simiele etc.), éra Omulu e corón'a loru, inse asia, cà differenti'a între elu si între celelalte animale sugatórie, in sensu anatomicu si fisiologicu nu este absoluta, ci numai relativa; éra déca totusi acea differentia se pare a fi prea mare, caus'a dupa Darwinisti ar fi, cà precumu au peritu si disparutu mai multe varietati de animale care se aflá in midiulocu între diversele specii care se mai vedu astadi pe pamentu, asia au peritu inca si altele care se afla in midiulocu între simi'a cea mai desvoltata, si între omulu celu mai pucinu desvoltatu. Déca au peritu asia numitii Mammuti de Siberi'a séu elefanti antediluviani, de care se afla multe schelete, la care se mai póte distinge inca si pelea si perii, éra osementele loru au remasu intregi; déca se mai afla urme si de asia numitii Mastodoni, cumu si multime de óse petrificate, care nu se potu asemena cu ósele neci unui animalu vertebrale si sugatoriu d'in câte vietuescu pe pamentu, pentru ce se nu concedemu, cà s'au ruptu si unele ochiuri de catena d'entre omu si simia (maimutia)?

La temeliurile acestea Darwinistii mai adaoga unulu scosu óresicumu d'in viétia. Ei adeca observa, cà in familiile si varietatile de simie care sunt mai desvoltate si semena mai multu cu omulu, sunt individi relative atàtu de pucini, in càtu se póte presupune cà in câteva sute de ani nu va mai remanea neci-unu individuu d'in ele. Totu asia se crede cà atàtu ómenii selbategi, càtu si preste totu popórale remasate in cultura si de altumentrea desfrenate, destramate, effemeiate, trebue se dispara nesmentitu de pre

faci'a pamentului, preste care au se domine numai popórale cele mai vigoróse, cumu amu dice, de soi, de rassa mai durabile, si totu una-data mai inaintate in scientie si cultura, dotate cu facultati eminente de a totu inainta neincetatu, in infinitu. Atunci apoi, dupa unu periodu órecare de secolu, differenti'a intre ómenii ajunsi la cea mai inalta cultura si intre simiele cele mai pucinu desvoltate càte voru fi mai remasu, va apparea si mai mare, cu totulu abnormal, caus'a inse va fi numai ruperea ochiurilor de midiulocu.

Cine ar fi crediutu, cà scól'a lui Darwin va lua in ajutoriulu seu inca si filologi'a! Acea scóla adeca sustiene intre altele, cà formele de fientie organice si mai anume animalele vertebrate lupta intre sene pentru essistentia cu atátu mai inversiunatu, cu càtu ele in caten'a creatiunei stau mai aprópe unele de altele, d'in causa cà midiulócele lor de essistentia sunt pentru ele aceleasi, éra concurrenti'a secuale identica, de aceea cele mai tari estermina pe cele mai debili. Ací apoi adaoga Darwinistii, cà acea lupta si acea esterminare d'intre fientiele organice semena multu cu lupt'a limbiloru pe care le vorbescu ómenii. Limbile la ómeni sunt aceea ce sunt speciile in natur'a organica preste totu, cu acea differentia numai, cà limbile se prefacu, se schimba, se transmuta multu mai curendu decátu speciile. Despre limbi se supune, cà neci una nu are in gur'a unui poporu durata séu viétia mai lunga decátu circa una milie de ani, éra dupa aceea se prefacé in altu dialectu, séu in mai multe dialecte si asia numite jargóne, adeca limbi stricate, scalambate, d'in care éra si se formédia alte limbi, alte dialecte. Darwin atenge acésta impregiurare fórté pe scurtu, inse renumitulu geologu Lyell tractédia despre ea mai pe largu, provocanduse la filologulu Max Müller, cá la una d'in cele mai mari auctoritati in acésta materia. Dupa scól'a lui Darwin, speciiloru in natur'a organica inca le merge cá si limbiloru, cu acea differentia inse, cà formele speciiloru se transmuta in altele, nu in càte una milie de ani, ci in període neasemenatu mai lungi, adeca in sute de mii de ani. Mai departe, precumu este fórté greu a distinge speciile si varietatile, adeca a trage linia despartitória intre unele si altele, totu asia de greu este filologiloru a distinge intre limbi, dialecte si jargóne séu gerguri si provincialismi*). Limbile sufere prefaceri mari prin diverse influentie, precumu stramutarea unui poporu d'in un'a clima in alt'a; scaim-

*) Itali'a cu insulele sale, Franci'a, Spani'a, Elveti'a sunt pline de dialecte, gerguri, provincialismi neolatinesci; germanii au atatea dialecte, càte provincii; slavii au nenumerate dialecte. Dacoromanii, Macedoromanii si Istriani au trei dialecte si prea multi provincialismi. Pe sasii d'in Transilvani'a venitii successive inainte cu 6—7 sute de ani, nu'i mai intielege neci unu neamtiiu d'in Germani'a. Asia este si cu limbile asiatiche. Limb'a turcésca moderna este unu amestecu fórté curiosu de limba turcomana, persana si arabica.

barea nutrementului si a ocupatiunei; amestecarea cu altu poporu si furisiarea in limba de espressiuni straine; inaintarea in cultura, séu recaderea; esirea unoru oratori séu scriptori de auctoritate mare, pe care i imita ceilalti si chiaru poporulu, impunerea unei limbe cu forti'a si cu auctoritatea straina; inventiuni noue, concurrenti'a neincetata a cuventeloru intre sene etc. etc. Tóte acestea influentie sunt de ajunsu, pentrucá limbile se se prefaca cu încetulu. Multe limbi si mai multe dialecte au disparutu cu totulu de pre faci'a pamentului, in càtu neci urma n'a mai remasu d'in ele, si au peritu cu atátu mai usioru, cu càtu respectiveloru popóra care le vorbea pe acelea, le-au lipsitu artea scrierei, in càtu nu s'au potutu ficsa de locu, séu déca voru fi si avutu ceva semne de scriere, au peritu si acestea. Ómenii au vorbitu limbe si dialecte multu mai inainte de inventarea ori-caroru semne, hyeroglife, litere de scrisu; inse cumu au vorbitu? Acésta nu o mai scie nimeni pe lume.

D'in acésta comparatiune a limbiloru cu speciile, desvoltata pe largu de scól'a lui Darwin, se deduce cà legile dupa care se modifica si se transmuta speciile in natura si limbele in istori'a ómenimei, aru fi cu totulu identice. In fine se inchiaie de nou, cà precumu d'in càteva limbi, la inceputu fórté simple si sarace, s'au nascutu altele cu sutele si cu miile, d'intre care numai unele, prea pucine, au ajunsu la unu gradu inaltu de perfectiune, intocma s'au transmutatu si fientiele organice, totu perfectionanduse prin lupta, pâna ce s'a produsu si Omulu.

(Va urma.)

Colectiune de diplome

d'in diplomatariulu comitelui Iosifu Kemény, care privescu mai alesu pe români (valachi).

(Urmare.)

1423. App. D. Tr. T. V.

Éra si urma de migratiune libera a locuitoriloru tierani dela unu domnu la altulu.

Sigismundi Regis literae, de non impediendis Jobbagionibus ad possessiones Praepositurae Cibiniensis migrare volentibus, in quibus legitur: „Reverendus in Christo Pater Dominus Nicolaus Episcopus Vaciensis Ecclesiae Comesque Capellae nostrae, ac Gubernator Praepositurae Cibiniensis, ad ipsam Capellam nostram Regiam adnexae.“

Ex authographo innuit Eder in Felmero p. 92.

1423. App. D. Tr. T. V.

Regele Sigismundu dà privilegiu si Tieganiloru. Vlad vaivodulu tieganiloru luandu cu sine si alti deputati tiegani, se duce toema in Ungari'a de susu la Scepusu, unde petrecea pe atunci Sigismundu, si'lu róga cá se'i scutéscu de asuprirea si impilarile la care sunt supusi ei candu vinu in apropierea urbiloru si oppideloru (cetati si orasie), éra in casuri de certe tieganesci se nu'i judece alte auctoritati, ci numai vaivodulu loru. Sigis-

mundu face si pe voli'a tieganiloru, accordandu-le tôte câte le au cerutu ei.*)

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex. Fidelibus nostris universis nobilibus, militibus, Castellanis, officialibus, Tributariis, Civitatibus liberis, Oppidis, et eorum Judicibus, in Regno, et sub Dominio nostro constitutis et existentibus salutem cum dilectione. Fideles nostri adierunt in praesentiam personaliter Ladislaus Waywoda Ciganorum cum aliis ad ipsum spectantibus, nobis humillimas porrexerunt supplicationes, huc in Scepus in nostra praesentia, supplicationum precum cum instantia, ut ipsis gratia nostra uberiori providere dignaremur. Unde nos illorum supplicatione intellecta, eisdem hanc libertatem duximus concedendam quare quodcumque idem Ladislaus Waywoda, et sua gens ad dicta nostra dominia, videlicet Civitates et oppida pervenerint, ex tunc vestris fidelitatibus praesentibus firmiter committimus et mandamus, ut eosdem Wladislaum Wayvodam, et Ciganos sibi subjectos omni sine impedimento, ac perturbatione aliquali favere et conservare debeatis, imo ab omnibus impetitionibus, seu offensionibus tueri velitis, si autem inter ipsos aliqua zizania, seu perturbatio pervenerit, ex parte quorumcunque, ex tunc non vos, nec aliquis alter vestrum, sed idem Ladislaus Waywoda judicandi, et liberandi habeat facultatem. Praesentes autem, post earum lecturam, semper reddi jubemus praesentanti. Datum in Sepus Dominica die ante festum S. Georgii Martyris anno Domini MCCCCXXIII. Regnorum nostrorum anno Hungariae XXXVI, Romanorum vero XII. Bohemiae III.

Has literas primus edidit: Andr. Felix Orfelius in Rer. Boemiar. scriptoribus nunquam antehac editis Aug. Vind. 1763. in folio T. I. p. 21. Deinde Gaellman „Historischer Versuch über die Zigeuner,“ 2. Auflage. Göttingen 1787 p. 343.

Edidit et Fejér C. D. T. X. vol. VI. p. 532.

1424. App. D. Tr. T. V.

Actu de investigatiune pornita de càtra auctoritatile municipali d'in comitatulu Clusiułni**) la cererea lui Vladu, filiu

*) Se vede că si insusi Sigismundu s'a fostu informatu despre crudimea selbateca, cu care era tractati tieganii, pe atunci că totu-deaun'a. Se mai vede inca si altu-ceva: că si acei tiegani semiselbateci si barbari mai voliá se fia gubernati si chiaru maltratati de connationali de ai loru, decâtu a fi tiraniti de altii.

**) Unii publicisti romani de cătiva ani încóce au inceputu a serie comitatulu Cosiocnei in locu de comitatulu Clusiułui, adeca ei substitue la numele anticu, istoricu, latino-romanescu Clusiu, pe altulu slavo-ungurescu, si acela inca fórte corruptu, fàra că se scia de ce facu ei acésta. Că este si unu orasiellu anume Cosiocna, care pe romanesce semnifica Salinele Clusiułui, éra unguresce Kolos-Akna? Dara ce are a face acésta cu numele anticu alu Clusiułui? Totu asia 'si batu jocu unii si de districtulu seu provinciór'a transilvana cunoscuta la romani fórte bene sub frumosulu nume Cetate-de balta, pe care ei o scalamba in Cuculiu. Dara de unde scotu ei acestu Cuculiu? Dela vehiulu Küküllő seu dela problematiculu Cicellus? Dara euphoni'a

alu lui Micula (Nicolae) dela comun'a Desmiru, la alu carui iobagiu anume Michailu Ecem, unu altu aristocratu anume Ioanu dela Somboru, 'ia tienutu drumulu priu sierbulu seu si l'a dusu in captivitate sub unu pretestu de nimicu, de unde scapà dupa multe alergaturi si juramente.*)

Nos Andreas de Gald vice-comes, item Petrus de Machkas¹⁾ et Johannes filius Jacobi de Zwchak²⁾ Judices nobilium Comitatus de Clus memorie commendamus, quod cum nos ad legitimam petitionem Ladislai filii Mykola de Dezmer³⁾, nostrum hominem videlicet Nicolaum dictum Nemes in Zwthor⁴⁾ commorantem ad introscripta peragenda transmissemus, qui tandem exinde ad nos reversus nobis retulit isto modo, quod ipse feria secunda proxima post festum pentecostes, in predicto comitatu procedendo, ab omnibus et cunctis nobilibus, et ignobilibus a quibus decuisset, et licuisset, talem de infrascriptis scire potuisset veritatem, quod dum Michael dictus Vecem jobagio prefati Ladislai ad possessionem Dragh⁵⁾ in quodam suo negotio perficiendo erga fabrum transmisisset, peractisque suis negotiis de eadem Dragh reportari voluisset, et dum ad possessionem Egomch*) in libera via pervenisset, Dragerty famulus Magistri Joannis de Sombor⁶⁾ annotatum Michaellem nullis suis culpis exigentibus in libera via recaptivando ad possessionem Sombor deducendo prelibato magistro Joanni de dicta Sombor Domino suo adduxisset, tandem vero memoratum Michaellem dictum Echem Nicolaus filius Mykula ad fidejussoriam cautionem excepisset, sic . . . quod ipse ex parte prenotati Michaelis jobagionis prefati Ladislai fratris sui in possessione sua ubi maluerint memorato magistro Joanni de dicta Sombor iudicium et justitiam faceret indilatam, terminoque per ipsos deputato prefatus magister Johannes de Sombor veniendo ex parte pretitulati Michaelis, per ipsum de sua captivitate ad fidejussoriam cautionem dicti Nicolai exivisset, iudicium et justitiam sibi fieri postulasset, prefatus vero Nicolaus filius Mykula ex parte . . . memorato magistro Joanni de Sombor tale iudicium fecisset, quod annotatus Michael terció se similibus suis super eo, quod ipse erga predictum fabrum ad predictam possessionem Dragh transiens . . . liberam viam ambulasset, non . . . utum saliendo, nec extra possessionem, nec intra possessionem jobagionibus prefati magistri Joannis de antefata Sombor nullum malum aut lesum facere voluisset, in testo beati . . . martiris in possessione Zenthkeral coram uno ex iudicibus nobilium predicti comitatus juramentum prestare teneatur, tandem terminoque adveniente, idem Michael

nu mai are neci-un'a trecere, neci un'a valóre? Trei U in doue séu trei silabe.

*) Rapirea de iobagi incepuse a fi lucru de tôte dilele.
Red. Trans.

¹⁾ Magyar-Macsák. ²⁾ Szucsák. ³⁾ Dezmér. ⁴⁾ Zuthor in comit. Kolos. ⁵⁾ Drag. ⁶⁾ Quis hodie pagus iste? debuit inter Dragh et Sombor situs fuisse. ⁶⁾ Szász-Sombor in comit. Doboca.

coram prefato homine nostro ad id per nos deputato suum deposuisset, ut debuisset, et convenisset sacramentum presentium testimonio mediante. Datum in Apathyda feria quarta proxima post festum divisionis apostolorum, anno domini M-mo. quadringentesimo vigesimo quarto.

Originale, tribus sigillis a tergo appressis munitum possidet Jos. C. Kemény.

1426. 1. July. App. D. Tr. T. V.

Rescriptulu regelui Sigismundu emanatu la rogarea boieriloru tierei adunati in dieta, unde ceru prin deputati tramisi inadinsu la regele, cá ei se fia scutiti de a merge la bataia. Sigismundu face nobililoru pe volia asta-data cá si in an. 1398, le pune inse de conditiune, cá se tramita totusi pe Valachii loru, adeca pe iobagii de nationalitate romanésca, pentru cá se'si verse numai acestia sangele in contra turciloru si altoru inemici.*)

Nos Sigismundus Dei Gratia Romanorum Rex semper Augustus, ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex. Fideles dilecti venientes ad nostrae majestatis conspectum nobiles viri Nicolaus filius Apa de Almakerék, et Ladislaus filius Gyereó de Zamosfalva nostri fideles dilecti vestri nuncii et legati etc. (reliqua sicut in literis ejusdem Regis de anno 1398 7. July datis, et in hac collectione ad eundem annum reperibilibus habentur). Datum in Vissegrad in vigilia festi visitationis virginis gloriosae.**)

*) Vedi inse si perlege cu luare amente not'a latinésca a comitelui Kemény adausa la acestu documentu. Nobililoru, boieriloru, archiereiloru li se doná dela statu averi immobili si iobagi cu conditiune bene respicata, cá ei se mérga la bataia in persóna, se ridice si asia numite banderia, adeca parti de óste, companii, escadróne, batalióne pe spesele loru. Totu cu acésta conditiune s'au datu mai alesu archiereiloru, capituleloru, asia numitiloru priori, abbati séu archimandriti si egumeni, dreptulu de a scóte dela bietii ómeni decimele, pentru cá d'in venitulu acelora se copere spesele bellice. Sub acelasiu pretestu a fostu constrinsu anume poporulu romanescu a da decimele la episcopi, la popi si calugari apuseni, dicunduse cá acestia au se ridice óste si se mérga la bataia; dara s'a intemplatu adessea, cá romanii au datu si decimele, au mersu si la bataia, camu de comunu d'in diece barbati unulu, éra alteori si toti cáti potea porta arme, éra déca era nobili, 1^a d'in 3, precumu se va vedea si mai la vale, d'in alte documente. Adeca multu sange romanescu s'a mai versatu pentru conservarea acestei tieri, pentru binele altora si pentru reulu romaniloru. Red.

**) Articulus 25. anni remotioris, ut pote anni 1481 de hoc Banderio haec dicit: „Ex quo Domini Archi-Episcopi, Episcopi, Capitula, Praepositi, Abbates, et Cartusienenses de Lövöld, nec non prior Auranae, juxta hujus Regni laudabilem consuetudinem antiquam pro defensione hujus Regni, tam ratione procentuum decimalium, quam ratione possessionum Ecclesiarum suarum, Banderia sua, secundum exigentiam proventuum, et usum Jobbagionum suorum levare tenentur, ob hoc e. c. t.“ Ergo onus Banderia tenendi Praelatis incumbens, est consequentia etiam illius emolumenti, quod ex perceptione Decimarum accipiunt. Quod onus Banderia per Praelatos sustentandi et tenendi ipsi beneficio, et possessorio possessionum Ecclesiasticarum ab olim jam inhaereat, et incumbat extra omne quidem dubium. Ast quando iam in specie enunciatum in legibus sit illud, quod Praelati etiam ratione proventuum decimalium (quorum origo in sacris literis, antequam Banderia in usum venirent revocatur) Banderia tenere teneantur? illud nullibi prius et antea consignatum reperitur, quam in istis literis anni 1426, nam leges, quae de Ban-

rum nostrorum a. Hungar. XI. Romanorum vero II. Bohemiae VI.**) Annus desideratur. In alia copia hujus anni ita leguntur. Hungariae X. Romanorum XV. et Bohemiae VI.; sed haec omnia sunt male apposita, nam debet esse:

„Regnorum nostrorum anno Hungariae XXXIX. Romanorum vero XVI. Bohemiae VI.“

Praeterea supplicantibus majestati nostrae praefatis nunciis vestris, et coram nobis suppliciter intercedentibus vos nobiles, Dominos scilicet non habentes, praeter transmissionem memoratorum Valachorum ab ingressu praesentis nostrae exercitualis expeditionis duximus supportandos, et pro hac vice supportamus in effectu, prout iidem nuncii vestri vos superinde clarius informabunt. Datum ut supra.

Intitulatio exterior: „Fidelibus nostris universis, et singulis nobilibus partium nostrarum Transylvanarum nobis sincere dilectis.“

Copia in collectione Msta. comite Szekelyiana Bibl. collegii Reform. Claudiopolit. T. IV. p. 135. item ibid. T. II. p. 93. ubi in margine annus 1425. est appositus.

NB. Has literas edidit Benkó Milkovia II. p. 321 et exinde citat eas Eder in notis ad supplicem libellum Valachorum p. 17. sed ibi illis erronee apponit annum 1398.

Has literas innuit solum Fejér C. D. T. X. vol. VIII. p. 606.

Has literas edidit Kosa „de Vajvodis“ p. 50.

1426. 2 July. App. D. Tr. T. V.

Regele Sigismundu descoperé vicevaidodului Lorandu Lépes volienti'a sa de a readuce in Transilvani'a éra si pe cavalerii teutoni dela Marienburg (in Prussia), cu scopu cá aceia se apere tier'a de turci pe lini'a cátu tiene dela Brasiovu pâna la Pórt'a-de feru. Asia Sigismundu comitte lui Lépes, cá se se intieléga despre acelu planu alu seu cu nobilii si cu sasii, precumu si cu episcopulu romano-catholicu, éra intr'aceea va veni si elu însusi in Transilvani'a, spre a se intielege mai de aprópe in acésta causa, spre a lua si alte mesure totu pentru acelu scopu.**)

Sigismundus Dei gratia Romanorum Rex semper augustus, ac Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae etc. Rex. Fideli nostro Lorando Lepes vice-vayvodae partium nostrarum Transylvanarum salutem

deriis Praelatorum sonant (ut sunt Sigismundi D. V. de a. 1435 art. 1, Ladislai D. a. 1454 art. 3, Mich. Szilágyi Decr. a. 1458, nullam hujus rei faciunt mentionem. C. Jos. Kemény.

*) Vide literas anni 1500. D. C. Jos. Kemény T. IV. p. 67—75 quas ad eundem annum in hac collectione descriptas habeo. St. Moldovanu.

**) Cavalerii teutoni mai fusesera adusi in Transilvani'a si anume in districtulu Barciei in dilele regelui Andreiu II., inse dupa unu tempu órecare au fostu scosi de aici, pentru rapacitatea si brutalitatile loru. Bene se insemnamu: Sigismundu voliesce se aduca pe cavalerii nemti tocma in anulu in care scutesce pe nobili de a esi la bataia in contra turciloru, si pre candu persecutiunea era mai furiósa in contra romaniloru, pe carii Sigismundu nu'i potea suferi, pentrucá acestia nu volia a se supune una-data cu capulu la nebunele porunci ale lui, éra urmarea fu, cá romanii in desperatiunea loru dederá man'a cu turcii.

Red. Trans.

et gratiam. Cum nos partes nostras illas Transylvanas hostilibus Thurcorum, paganorumque excursionibus, et devastationibus continuo vicinos videamus, hinc Regii nostri muneris, cui sedulo incumbimus, esse cernimus, de opportunis ante tempus providere mediis, quorum ope tutamen, et defensam earum partium procurare possimus. In hoc autem assequendo, laudabilia praedecessorum nostrorum Regum, ut pote Hungariae exempla intuentes, nihil amplius, nihilque salubrius fore putamus, quam Cruciferis de Hospitali Sanctae Mariae Theutonicorum, quos jam olim a Divo Andrea Rege praedecessore nostro gloriosae memoriae, in partibus illis accolatum, castraque, et terras habuisse intelleximus, custodiam, et defensam locorum finitimorum ad portam usque ferream concedere, eisque certa iisdem in locis condonare domicilia ad defensam quoque omnino habilia, et sufficientia, quum autem rerum facies, ipsumque possessorium inde ab aetate qua fratres praedicti partibus ex illis discesserunt, nimium quantum immutata sint adeo, ut id quod cuperemus, jam nunc svadente justitia, nonnisi salutari, desuper praevis instituendo consilio, deque consensu eorum, quorum interest perfici, inque effectum deduci queat. Hinc fidelitati tuae, quae vices Vayvodatus nostri partium illarum Transsylvanarum pleno jure subit, firmiter praecipiendo mandamus, quatenus habita matura in substrato, cum Nobilibus et Saxonibus nostris partium praedictarum deliberatione, adhibitoque Reverendi Patris B. Episcopi partium illarum suffragio, de mediis, quatenus salutare ac proficuum hoc intentum nostrum, absque jurium quarumcunque personarum praejudicio relate ad accolatum consilia inire noveritis, et dein intellectis, auditisque horum consiliis, nos quoque, qui prope diem Partes illas, Deo favente, ingredi intendimus, ea sequi, et tam apud sedem Apostolicam, quam et apud magistrum, et fratres dicti hospitalis Sanctae Mariae Teutonicorum, ea instituere valeamus, quae in re tanti momenti proficua fore intellexerimus. Super quibus quidem omnibus vestrum exoptamus propediem nuncium. Datum in Wissegrad ipso die festi visitationis virginis gloriosae, anno Domini M. CCCC. XXVI.

L. S.
appressi.

Originale in plures partes, temporum injuria dilaceratum existit in Arch. K. Monostoriensi inter Irregistrata.

Privilegiales
pro Villa Valachali Bereczk de anno 1426.

C. D. T. III. p. 12.

Veniendu Sigismundu in acestu anu pâna la Brasiovu, se presenta la elu Cnézulu Ioanu filiu alu lui Radulu filiu alu lui Tiacu dela Brescu, Georgie filiu alu lui Petru d'in comun'a Nyujtod si filiu alu lui Mateiu dela Lemhény, secui d'in tienutulu numitu Treiscaune. Producendu acestia si unu documentu dela Petru, comite alu Secuiloru, regele dà ôresicare privilegiuri acelei comune romanesci ce se nu mesce Brescu.

1426. Brassoviae in festo Beati Stephani Protomart. Sigismundi Privilegiales, vi quarum „ad Intercessionem Joannis Kenezii Raduly filii Czako de Bereczkfalva, Georgii filii Petri de Nyujtod, ac Georgii filii Mathiae de Lemhény siculorum,“ ac visis etiam quibusdam Litteris Petri de Petrôtz comitis siculorum, Villae Valachali Bereczkfalva certas libertates elargitur.*)

Vide eas per extensum in confirmationalibus a. 1701. C. D. T. XI. p. 194. Jos. C. Kemény.
(Va urma.)

Nr. 248—1872.

Procesu verbale

luatu in siedinti'a estraord. a comitet. asociat. trans., tienuta in 24. Sept. c. n. 1872 sub presidiulu dlui vicepres. Iac. Bologna, fiendu de facia ddunii membrii P. Dunc'a, E. Macelariu, B. Ursu, I. Hanni'a, I. Tulbasiu, Const. Stezariu, I. V. Rusu, Z. Boiu, dr. Dem. Racuciu si I. Cretiu.

§ 128. Presidiulu pune la ordinea dilei, cestiunea impartirei stipendialoru si ajutorialoru preliminate pre a. 187²/₃, pentru a caroru conferire s'a publicatu concursu cu terminulu 10. Sept. a. c. si totuodata pottesce pre domnii referinti respectivi, a raportá in obiectulu d'in cestiune.

Dn. consil. gubern. pens. Pav. Dunc'a, cá referente in caus'a stipendialoru destinate pentru 3 gimnasisti si pentru unu elevu dela scól'a reale, arata, cá la stipendiale destinate pentru gimnasisti, au incurso 31 de concursa, ér la stipendiulu destinata pentru unu elevu dela scól'a reale, a incurso numai unu concursu.

I. Deci numitulu domnu referente tienenduse de principiulu clasei inaintate, propune d'in parte-si, cá cele 3 stipendia pentru gimnasisti, se se confereze teneriloru concurrenti: a) Georgiu Ocaciu, absolutu de VII. clase gimn. cu calculu gener. de eminentia; b) Ioane Mensatu, absolutu de VII. clase gimn. cu calculu gen. prim'a, si c) lui Bas. Popu éراسi absolutu de VII. clase gimn. cu calculu gen. prim'a.

Dupace in necsu cu propunerea amentita a domnului referente, se luara la examinare seriósá documentele produse de toti concurrentii, si dupace cu asta ocazione, se constatá, cá intre concurrenti se afla mai multi insi, cu calculi de eminentia, de-si ceva in clase mai inferiore, consideranduse cá principiulu clasei inaintate si cu alte ocásiuni s'a observatu numai facia cu aceli concurrenti, carii pre langa meseritatea constatata, au doveditu si progrese in studia cu calculi de eminentia: deci d'in motivele espuse, comitetulu cu privire la conferirea cestiunateloru stipendia, se afla indemnatu a luá urmatóriele conclusiuni:

*) Has Privilegiales edidit Benkő Milkovia II. p. 117.

Nota. In dilele nóstre Bresculu aproape de Passulu Oituz, e mai multu secuescu decat romanescu. Preste totu in secuime forte multi romani sau prefacutu in secui, ori cá au fostu siliti a se stramutá cu locuintiele.
Red.

1) Unu stipendiu de 60 fr. se se conferà tene-
rului propusu de dn. referente, anume lui Georgiu
Oaciu, studente absolutu de VII. clase gimnas. in
Brasiovu, carele a produsu testimoniu cu clas'a gen.
eminentia. (Nr. loc. 4.)

2) Èr cealalte doue stipendia a câte 60 fr.,
fiendu-cà d'ntre concurentii d'in clas'a mai inaintata
(VII), neci celi doui propusi de domnulu referente,
neci celialalti, nu produsera testimonia cu calculi de
eminentia, la propunerea dlui consiliariu Macelariu,
adoptata cu unanimitate, se conferira teneriloru con-
curenti: Adamu Sirlincanu, studente de VI. clase
gimn. in Naseudu, cu calculu gen. eminentia (Nr.
loc. I.), si lui Aureliu Iechimu, éراسi absolutu de VI.
clase gimn. in Alb'a-Iuli'a cu calculu gen. eminentia.

II. Punenduse la discussiune conferirea stipendiu-
lui de 60 fr. destinatu pentru unu elevu dela scól'a
reale, acela cu unanimitate se conferì unicului con-
curentu Marcu Munteanu, studente in I. clase reale,
carele a produsu testimoniu cu cacluli de progresu,
fórte multiamitoriu.

§ 129. Dn. asessoriu consist. Z. Boiu refereza
in privinti'a concurselor intrate la cele 6 ajutoria
de câte 50 fr., destinate pentru sodalii cualificati de
a se face maiestri, cumu si in privinti'a celoru 20
ajutoria de câte 25 fr., destinate pentru invetiaceii de
meseria.

Dn. referente arata, cà la cele 6 ajutoria desti-
nate pentru sodalii de meseria, au incursu 14, èr la
cele 20 ajutoria pentru invetiaceii, au incursu 37
concursa.

I. Punenduse deci mai antaiu la discussiune, ce-
stiunea conferirei ajutorialoru pentru sodali; acele pre
bas'a propuneriloru motivate, facute de dn. referente
respectivu, se conferira urmatoriloru concurenti:

a) lui Iuliu Marcianu, sodalu de mesariu in Alb'a-
Iuli'a;

b) lui Ioachimu Veltianu, sodalu de papucariu
in Medeasiu;

c) lui Nicolae Marcu, sodalu de tapetariu in
Sibiiu;

d) lui Demetriu Capucianu, sodalu de pielariu
in Sibiiu;

e) lui Georgie Manole, sodalu de papucariu in
Sibiiu; si

f) lui Iosifu Cotisielu, sodalu de teslariu (bar-
dasiu) in Gileu.

II. Punenduse apoi la discussiune ajutoriale de-
stinate pentru invetiaceii de meseria, acele, conformu
propuneriloru referentelui, se conferira urmatoriloru
concurenti:

a) lui Gavrilu Gaborfi, invetiacelu de apotecar'ia
in Lapusiulu ungrescu;

b) Ioane Michaiu, invet. de papucar'ia in Sibiiu;

c) Pamfilu Stanuletiu, invetiacelu de cosiocaria
in Brasiovu;

d) lui Nicolae Dicu, invetiacelu de cosiocar'ia in
Sabesiu;

e) fratiloru Georgie si Teodoru Mog'a, unulu in-
vetiacelu de rotar'ia, altulu de faur'ia in Sabesiu, (carii
au concursu colectivu pentru unu ajutoriu);

f) Georgie Chidu, invetiacelu de papucaria in
Sibiiu;

g) Aaronu Trifu, invetiacelu de tipograf'ia in
Sibiiu;

h) Ioane Draganu, invetiacelu de tipograf'ia in
Sibiiu;

i) Dem. Salcea (Hila), invetiacelu de papucar'ia
in Sibiiu;

k) Avramu Popu, invetiacelu de rotar'ia in Sa-
besiu;

l) Tom'a Frat'ila, invetiacelu de papucaria in
Sibiiu;

m) Stefanu Mog'a, invetiacelu de covrigariu in
Sabesin;

n) Ioane Fulea, invetiacelu de mesariu in Sasu-
Reginu.

o) fratiloru Ioachimu si Nicolae Popu, unulu in-
vetiacelu da faur'ia, altulu de rotaria in Clusiu (ambii
frati au concursu colectiv, la unu ajutoriu);

p) lui Const. Muntencescu, invet. de papucar'ia
in Clusiu;

q) Iuliu Ciurileanu, invet. de pielariu in Abrudu;

r) Alecs. Predovicu, invet. de pielariu in Sibiiu;

s) Dem. Ritivoiu (Poponea), invet. de lacatariu
in Sibiiu (la olalta cu Iurca lui Georgie Bratu);

t) Nicolae Acilenescu, invet. de curelariu in Me-
deasiu; si in fine

u) invetiaceiloru Dum. si Ioanu Farcasiu, unulu
rotariu, altulu pantofariu, Nicolae Campeanu, Georgie
Bunea, ambii invetiacei de papucaria, cumu si lui
Nicolae Fleac'a, invetiacelu de fauria, toti d'in Mier-
curea, carii au concursu cumulativu, li-se conferesce
unu ajutoriu de 25 fr.

Ca privire la esolvirea acestoru ajutoria, se voru
dá la cass'a asociatiunei asemnatiunile de lipsa, dupa
modalitatea indatinata si p'ana aici. Èr in privinti'a
esolvirei stipendialoru conferite sub § 128, se voru
dá asemnatiunile de lipsa la cass'a asociatiunei, nu-
mai dupace respectivii stipendiatu voru aterne in-
c'oce reversu despre aceea, cumu-cà ajungundu la
stare, se voru face membrii asociatiunei.

In fine concurentiloru, carii cu asta ocasiune nu
se potura bucurá de accordarea cererei lor, se li-se
resolve in sensu negativu, pre langa o scurta mo-
tivare.

Verificarea acestui procesu verbale se concrede
domniloru membrii Hanni'a, Dunc'a si B. Ursu.

Sibiiu datulu cá mai susu.

Iacobu Bologna,
vicepresied.

I. V. Rusu,
secret. II.

S'a cetitu si verificatu in 26. Septembre 1872.

P. Dunca. B. Ursu. I. Hanni'a.

C O N S P E C T U

despre starea cassei asociatiunei transilvane romane in 6. Iuliu 1872 spre compunerea preliminarului de bugetu pe anulu venitoriu 187²/₃.

aume dupa indreptariulu prescisu de adunarea generale din Clusiu anulu 1867		Capitalu		Usurele annuali ale capitaleloru		Din acestu venitu face ⁴ / ₅	
		fr.	cr.	fr.	cr.	fr.	cr.
Ad punctu 1.	Dela membrii fundatori au intratu atatu la adunarea gen. a XI. in Fagarasiu, catu si de atunci incóce in osebite obligatiuni de statu . . . . . fr. 815	cu-prinsu	sub p. 4				
Ad punctu 2.	Tacse annuali dela membrii fundatori si ord. au intratu la adunarea generale a XI. . . . . " 875 Si Je atunci incóce pàna astadi . . . . . " 1105	1980	—	—	—	1584	—
Ad punctu 3.	Oferte, colecte, ajutoria etc.	1133	97	—	—	987	80
Ad punctu 4.	Venitulu curatu alu capitaleloru (obligatiuniloru) dupa detragerea osebite- loru procente pentru statu:						
	a) obligatiunile urbariali transilvani	37170	—	1728	41	1382	72
	b) " " banatiene	840	—	39	6	31	25
	c) " " bucovinene	1050	—	47	25	37	80
	d) " convertite cu % in argintu	4600	—	193	20	154	56
	e) " " cu % in BV.	600	—	25	20	20	16
	f) " de loteria	300	—	12	—	9	60
	g) prioritati si actii de drumulu feratu transilvanu cu % in argintu	5400	—	270	—	216	—
	h) actii de ale baneci generale „Transilvani'a“	840	—	50	40	40	32
	i) sum'a elocata in cass'a de pestrare de aici	3138	—	156	90	125	52
Ad punctu 5.	Pentru venderea esemplarielor d'in fói'a asociatiunei	3	—	—	—	3	—
	Pentru diplome au intratu	139	—	—	—	139	—
Afara de acestea puncte:							
	Prenumeratiune la fói'a asociatiunei d'in 1. Ianuariu 1872 pana astadi	296	—	—	—	296	—
Sum'a disponibile pro 187 ² / ₃						5027	73

Agio dupa interesele radicante in argintu de sub d) si g) nu e socotitu.
Sibiiu, 6. Iuliu 1872.

Adaogere. Dela datulu de susu pana astadi au mai incursu 140 fr. cá tacse annuali si 14 fr. 49 cr. cá colecte, deci dupa stutute se mai adaoge la preliminaru inca 123 fr. 57 cr., cu carea se arata sum'a disponibile pro 187²/₃ 5151 fr. 30 cr.
Sibiiu, 16. Iuliu 1872.

Const. Stezariu,
capitanu in pens. si cassariu alu asociatiunei.

Basiliu Ardeleanu,
controloriu alu asociatiunei.

Procesu verbale.

Comissiunea esmisa d'in adunarea gen. a asoc. gen. trans. pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu, la S. Sabesiu in 5. ale lunei Augustu 1872 pentru essaminarea motiuniloru a luat u la pertractare urmatóriele motiuni:

I. Se se constituie sectiunile scientifiche instituite la adunarea gen. d'in Hatiegu ori nu?

Comissiunea e de opiniune a sustienea acelea sectiuni; deci are onóre a propune, cá adunarea gen. se recomende membriloru a se înscrie in sectiuni — si in loculu repaosatului presiedinte alu sectiunei istorice se alega altu presiedinte.

II. Se se sulevedie cestiunea conferintiei pentru unificarea ortografiei cu litere strabune?

Comissiunea e de parere cá se asceptamu dispusetiunea societatei academice rom. d'in Bucuresci, carea anume este chiamata pentru deslegarea acestei cestiuni.

III. Nu aru fi cu scopu a face pasi si mai

energici pentru castigarea manuscrisurilor Sincai si Klein?

Comissiunea e de parere se se concreda dlui membru alu asoc. adv. Iosifu Romanu a se informá despre starea acelor manuscrisuri, precumu si despre modulu cumu s'aru potea acelea castiga — incunoscintendu despre aceste pre comitetulu asociatiunei.

Care domnu si promite a satisface acestei cereri.

IV. Se se mai amane efectuarea proiectului pentru eternisarea memoriei laureatului poetu Andreiu Muresianu, ori se se faca cátu se póte cu banii adunati?

Comissiunea e de opiniune, cá pàna atunci candu laureatului poetu And. Muresianu se va potea redica unu monumentu demnu de memori'a lui, se se continue provocarile pentru contribui.

V. Se se tiparésca dissertatiunile tienute in adunarile reuniuniloru tienutali.

Comissiunea e de parere, cá ori-ce discursuri de óresicare insemnate literaria ori scientifica se se publice in fói'a asociatiunei transilvaue.

Presiedintii reun. tienstali voru tramite astufelii de dissertatiuni de-adreptulu la redactoriulu fóiiei numite, care alegundu d'in aceste cele ce elu va vedea cu suntu mai de folosu pentru scientia si literatura, le va publicá intocma.

VI. N'aru fi cu scopu a face pasi pentru a esoperá, cá pentru publicatiunile asociatiunei foile natiunale romane se nu cera tacsá?

Comissiunea e de parere se se recomande foiloru natiunale rom. a aflá modulu si calea, cá pentru publicatiunile asociatiunei se nu se platésca tacsá de insertiuni.

VII. Nu aru fi cu cale a rechiamá albumulu oferitu prin dn. cav. I. Puscariu la adunarea gener. dela Brasiovu si a concrede Comitetulii censurarea lui, pentru cá se se póte tipari?

Comissiunea e de opiniune se se concreda comitetului se intre in corespondentia cu auctoriulu pentru a vedea valórea lucrarei, si se raporte viitórei adunare gen. pentru eventual'a trecere in bugetu a tiparirii acestui opu.

Sabesiu in 5. Augustu 1872. Dr. Hodosiu.

Raportulu comissiunei pentru motiuni.

Comissiunea pentru censurarea motiuniloru propune, cá pentru inaintarea si latirea literaturii si scientiei, inlaturarea deficitulu care totu-deauna a resultatu d'in edarea fóiiei, si pentru a le face membriloru inlesnire de a 'si procurá fóiia asociatiunei:

Cá fia-care membru ordinariu alu asociatiunei dedata cu tacs'a se platesca câte unu fiorinu, pentru care va primi fói'a asociatiunei. Membriloru fundatori li se lasa in voia pentru tacs'a de 1 fr. se puna unu capitalu de 10 fr., in care casu voru primí ei si urmasii loru unu ecsemplariu alu fóiiei asociatiunei fàra alta tacsá.

Recomanda comitetului a staruf cá productele industriei si manufacturei romane se fia reprezentate la espositiunea d'in Vien'a si a da totu ajutoriulu possibile la esmisii guvernulu in acésta afacere.

Sabesiu in 5. Augustu 1872.

Hodosiu.

Munteanu.

Ad Nr. 199—1872.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. trans. dela 3. Aug. a. c. pàna in 26. Aug. 1872.

I. Prin directiunea despart. cerc. alu Brasiovulu (I.) s'au tramesu cá tacsé de m. ord., ajutatori si colecte incurse cu ocasiunea adun. gener. cerc. tienstute la Brasiovu in 28. Iuliu a. c. sum'a de 135 fr. 81 cr. (d'in care 1 fr. 50 cr. pentru academia), si anume:

A, Tacsé de membrii ordinari.

a) Dela domnii: Cristea Orgidanu, comerciantu in Brasiovu tacsá pre 186⁵/₆ 5 fr. b) Nicolae Chichiumbanu, comerciantu in Galatiu tacsá de m. ord. nou pre 187¹/₂ si 187²/₃ 10 fr. c) Stef. Chichiumbanu, comerc. in Brasiovu tacsá de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr. d) Dim. Iarca, comerc. in Brasiovu tacsá de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr. e) Iosifu Popu, jude singulariu in

Brasiovu tacsá pre 187¹/₂ 5 fr. f) Ioanu Mazere, comerc. in Brasiovu tacsá de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr. g) Radu Radviciu, comerc. in Brasiovu tacsá pre 187⁰/₁ 5 fr. h) Spiridonu Dimianu, parochu in Brescu tacsá pre 187¹/₂ 5 fr. i) Ioane Persoiu, comerc. in Brasiovu tacsá de m. ord. pre 186⁶/₈ 5 fr. k) Ioane Dusoiu, comerc. in Brasiovu tacsá de m. ord. pre 186⁶/₇ 5 fr. l) Dan. Demetriu, comerc. in Brasiovu tacsá de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr. m) Stanu Blebea, comerc. in Brasiovu tacsá de m. ord. pre 186⁵/₆ 5 fr. n) Ioane Saniutia, oficiante pensionatu in Brasiovu tacsá de m. ord. pre 186⁴/₃ 5 fr. o) Ioane I. Padure, comerc. in Brasiovu tacsá de m. ord. pre 187⁴/₃ 5 fr. p) Dr. Ioane Mesiota, direct. gimn. in Brasiovu pre 186⁵/₆ 5 fr.

B. Tacsé de membrii ajutatori ai despartimentulu cerc. I.

a) Dela dn. G. G. Mazarénu pre 187²/₃ 2 fr. b) Georgie Colibanu pre 187¹/₂ 1 fr. c) I. I. Bobancu pre 187¹/₂ 1 fr. d) N. Spuderca pre 187¹/₂ 1 fr. e) G. Priscu pre 187¹/₂ 1 fr. f) Petru Spuderca pre 187¹/₂ 1 fr. g) Dum. Gontia pre 187¹/₂ 1 fr. h) Georgie I. Preda pre 187¹/₂ 1 fr. i) Georgie Maniu pre 187¹/₂ 1 fr. k) Andronicu Androne pre 187¹/₂ 1 fr. l) Ioane Popoviciu, parochu in Christianu pre 187¹/₂ 1 fr. m) Damianu Stanciu d'in Brescu pre 187¹/₂ 1 fr. n) Costache Draganescu d'in Brescu pre 187¹/₂. o) Radu Stanciu d'in Brescu pre 187¹/₂ 1 fr. p) Georgie Dimianu d'in Brescu pre 187¹/₂ 1 fr. q) G. Fenechi d'in Brescu pre 187¹/₂ 1 fr.

C. Cá colecte.

1. D'in comun'a Christianu: a) Zach. Popu, doc. 50 cr. b) Ios. Canta, liferante 10 cr. c) Georgie Badiu, fauru 10 cr. d) Radu Buretiu, cismariu 4 cr. e) Ioane Buretiu, cism. 3 cr. f) Ioane Ruja, fauru 4 cr. g) Dim. Badiu, fauru 2 cr. h) Bucuru Nanu, dileriu 4 cr. i) Dim. Burejanu, dileriu 4 cr. k) Bucuru Nanu, dileriu 5 fr. l) Ioane Dam. Nanu, dileriu 5 cr. m) Bucuru Ioanu, dileriu 3 cr. n) Ioanu Pisteá, dileriu 10 cr. o) Micu Dinu, speculantu 6 cr. p) Ioanu Bresianu, dileriu 3 cr. q) Stoic'a Ballan, dileriu 3 cr. r) Ioanu Pisteá malotea, dileriu 2 cr. s) Ioanu Lascu, economu 8 cr. t) Ioanu Codre Dragus 5 cr. u) Marin'a Sacarénu, dileritia 10 cr. v) George Barbu, dileriu 4 cr. w) Nicolae Barbu, dileriu 2 cr. x) Bucuru Mihaiu, dileriu 5 cr. y) Ioanu Cosiuletia, dileriu 5 cr. z) Lazaru Munteanu plugariu 10 cr. aa) Nicolae Cotlénu, dileriu 2 cr. bb) Ioanu Pascu, dileriu 2 cr. cc) Ioanu Danetiu, dileriu 2 cr. dd) Georgie Prãta, cismariu 2 cr. ee) Ioanu Siandru, dileriu 2 cr. ff) Ioanu Arsenie, gregariu 6 cr. gg) Georgie Omistoiu, gregariu 10 cr. hh) Radu Stoicu, dileriu 4 cr. ii) Ioanu Stagea, dileriu 1 cr. kk) Dum. Capreviu, baciú 1 cr. ll) Ioanu Caraiu, baciú 4 cr. mm) Sam. Codre, baciú 4 cr. nn) Vas. Tautocu, plugariu 3 cr. oo) Dimitrie Farbu, plugariu 20 cr. pp) Ioanu Sirbu, speculantu 5 cr. qq) Dimitrie Stagea, speculantu 20 cr. rr) Micu Gaina, oieriu 6 cr. ss) Georgie Mihuiu, oieriu 5 cr. tt) Dimitrie Vod'a, fauru 3 cr. uu) Bucuru Badiu, fauru 4 cr. vv) Bucuru Cincu, cismariu 2 cr. ww) Dim. Rucarénu, dileriu 5 cr. xx) Lazaru Rucarénu, dileriu 5 cr. yy) Manu Hermeneu, cismariu 2 cr. zz) Bucur'a Pisteá, dileritia 1 cr. aaa) Ioanu Pascu, pastoriu 4 cr. bbb) Georgie Olteanu, plugariu 15 cr. ccc) Ioanu Bogdanu, plugariu 20 cr.

2. D'in comun'a Tellu (Nienu): a) Eusebiu Dogariu, not. comunale 1 fr. b) Georgie Dogariu, parochu 30 cr. c) Moise Blendea, plugariu 10 cr. d) Nic. Dogariu, invetiatoriu 10 cr. e) Sim. Cracutiú, plugariu 5 cr. f) Georgie Iónu Mosboricanu, plugariu 5 cr. g) Georgie Mirica, plugariu 5 cr. h) Dumitru Boricénu, plugariu 5 cr. i) Ioanu Boricénu, plugariu 10 cr. k) Mich. Cracutiú, plugariu 10 cr. l) Sofronie Boricénu, plug. 5 cr. m) Nic. M. Boricénu, plugariu 5 cr. n) Georgie Baciucu, plugariu 10 cr. o) Alecsie Comsia, plugariu 4 cr. p) Nicolae Calitu, plugariu 4 cr. q) Georgie Barbu, plugariu 3 cr. r) Nicolae Samu, plugariu 4 cr. s) Alecsie Covesianu, dileriu 10 cr. t) Sofronie Cracutiú, plugariu 5 cr. u) Ioanu Comsia, plugariu, 10 cr. v) Georgie Martinu, dileriu 6 cr. w) Georgie Pisliga,

plugariu 5 cr. x) Radu Comsia, dileriu 5 cr. y) Ioanu Blendea, morariu 12 cr. z) Georgie Costea, morariu 11 cr. aa) Unu unguuru 50 cr. bb) Ioanu Stanu, plugariu 10 cr. ce) Dumitru Comsia, plugariu 5 cr.

3. D'in comun'a Brescu: a) Const. Mentea, econ. 60 cr. b) S'au adunatu cu disculu in 5 renduri 4 fr. 80 cr.

4. D'in comun'a Derstea: dela dn. parochu Tom'a Barsanu 1 fr. 50 cr.

II. Dela dn. advocatu in Medeasiu, Ioane Pop'a tacsă de m. ord. nou pre 187⁰/₁, 187¹/₂ 10 fr.

III. Prin dn. protopopu in Turd'a, Iacobu Lugosianu s'au tramesu 10 fr., si anume: a) dela dn. parochu in Sindu, Ioanu Romantiai tacsă de m. ord. pre 186⁶⁹/₇₀ 5 fr. b) dn. parochu in Teurenti, Nicolae Deacu tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr.

Sibiiu, in 26. Aug. 1872.

Dela secret. asoc. trans.

Ad Nr. 205—1872.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu asoc. trans. cu ocasiunea adunarei gen. a asociat., tiente la Sasu Sabesiu in 5-6. Augustu 1872.

- 1) Dela domnii: Sigismundu Popu, ablegatu dietalu in Pest'a tacsă de m. ord. pre 186⁶⁹/₇₀, 187⁰/₁ si 187¹/₂ 15 fr.
- 2) Vas. Basarabu, parochu in Romosu tacsă de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr.
- 3) Nic. Rusanu, propriet. in Sancelu tacsă de m. ord. pe 6 ani, adeca dela 186³/₄—186⁸/₉ incl. in bani gata 30 fr., si apoi tacsă de m. ord. pentru totu-deauna in un'a obligat. urb. trans. a 100 fr. c. m., la olalta 130 fr.
- 4) Ioane Munteanu, propriet. in Rosia, tacsă de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr.
- 5) Georgia Ratiu, profes. in Blasiu tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.
- 6) Ioane Santu, not. judecat. in Abrudu tacsă de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr.
- 7) Nic. Barbu, advocatu in Alb'a-Iuli'a tacsă de m. ord. pre 186⁶/₇—187⁰/₁ 25 fr.
- 8) Nic. Tamasiu, parochu in Grindu tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr.
- 9) Vasiliu Albini, inspect. dom. in Springu tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr.
- 10) Gregorie Elekes, protop. in Alb'a-Iuli'a tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ si 187¹/₂ 10 fr.
- 11) Nic. Popu, parochu in Siardu tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.
- 12) Georgie Schiopa, comis. de esec. in Reginu tacsă de m. ord. pre 186⁷/₈—187⁰/₁ 20 fr.
- 13) Dim. Nedela, econ. in Doborca tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr.
- 14) Georgie Ciacianu, pres. la trib. orf. in Dev'a tacsă de m. fundat. in 5 actii de ale banței Transilvani'a a 40 fr., la olalta 200 fr.
- 15) Dela comun'a Pianulu sup. tacsă de m. fundatoriu in bani gata 200 fr.
- 16) Ioane Tipeiu, protop. in S. Sabesiu tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr.
- 17) Nic. Popoviciu, protop. in Orasteia tacsă de m. ord. pre 186⁶⁹/₇₀ si 187⁰/₁ 10 fr.
- 18) Dan. Macsimilianu, jude in Lancramu tacsă de m. ord. pre 187⁰/₂ 5 fr.
- 19) Dela comun'a Lancramu tacsă de m. ord. nou pentru totu-deauna 100 fr.
- 20) Filimonu Miga, juristu in Lancramu tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.
- 21) Niagoi Alecsandru, propriet. in Micasasa tacsă de m. ord. pre 6 ani dela 186⁷/₈—187²/₃ inclusivu 30 fr.
- 22) Comun'a Cugieru tacsă de m. ord. nou pre 187¹/₂ 25 fr.
- 23) Zach. Moga, not. com. in Sasciori tacsă de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr.
- 24) Nic. Popu, ases. in S. Sabesiu tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ si 187¹/₂ 10 fr.
- 25) Dr. Iosifu Hodosiu, v. comite in Zarandu tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ si 187¹/₂ 10 fr.
- 26) Servianu Popoviciu, ases. la tabl'a reg. in M. Osiorheiu tacsă de m. ord. pre 186⁶⁹/₇₀ si 187⁰/₁ 10 fr.
- 27) Alecs. Romanu, profes. in Pest'a tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr.
- 28) Iosifu Crisianu, concipientu de advocat. in Abrudu tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ 5 fr.
- 30) Dr. Ioanu Mihali, adv. in M. Sigeth tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ si 187¹/₂ 10 fr.
- 31) Aronu Maeru, not. comun. in Vingardu tacsă de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr.
- 32) Petru Ursu, econ. in S. Sabesiu tacsă de m. ord. nou pre 187¹/₂ si 187²/₃ 10 fr.
- 33) Bas. Iurca, ablegatu dietalu d'in Sarosu in Marmati'a tacsă de m. ord. pre 187⁰/₁ si 187¹/₂ 10 fr.
- 34) Ūrmesi Maurer Bela, poses. in Turd'a tacsă de m. ord. nou pre 187¹/₂ 5 fr.
- 35) Sim. Balintu, protop. in

Rosia d. m. tacsă de m. ord. pre 187¹/₂ 5 fr. 36) Nic. Siandoru, locot. pens. d'in Ord'a, tacsă pentru diploma 1 fr. 37) Comun'a Vinerea cĂ ajutoriu 20 fr. 38) Ioanu Mihaltianu, parochu in Vingardu tacsă de m. ajutoriu 1 fr.

Sum'a 937 fr. (d'intre cari se afla 1 galb. si 5 fr. in arg.) Sibiiu 26. Aug. 1872.

Dela secret. asoc. trans.

Ad Nr. 198—199 si 201—1872.

Publicarea baniloru incursi

la fondulu academiei dela 4. Aug. a c. pĂta in 26. Aug. 1872.

1. Prin dn. docente primariu in S.-Reginu, Georgie Maioru s'au tramesu: a) dela domnii: Georgie Crisianu, capelanu in S. Reginu 1 fr. b) Mich. Orbonasiu, advocatu 1 fr. c) dela cineva 2 fr. d) Georgie Maioru, docente 1 fr. e) Nic. Harsianu, doc. 1 fr. f) Basiliu Mer'a, not. com. in Habicu 1 fr. g) Avramu Vladu, parochu in Chiheriulu de susu 1 fr. h) Leone Lupu, parochu in Hodacu 1 fr. i) Alecsandru Ternoveanu, parochu in Iernotfaia 1 fr. k) Demetriu Lupu, propriet. in Hodacu 1 fr. l) Basiliu Popu, parochu in Petelea 1 fr. m) Isidoru Lupu, doc. in Hodacu 50 cr. n) Nestoru Suceav'a, proprietariu in Ibanesci 1 fr. Sum'a 13 fr. 50 cr.

2) Dela dn. protop. in Reghinulu sas. Mich. Crisianu 5 fr.

3) Prin directiunea despart. cerc. I. Brasiovu s'au tramesu: dela dn. parochu in DĂrste, Tom'a Barsanu 1 fr. 50 cr.

Sibiiu in 26. Aug. 1872.

Dela secret. asoc. trans.

Ad. Nr. 205—1872.

Consemnarea contribuiriloru incurse

in favĂrea fondului academiei de drepturi, cu ocasiunea adunarei gen. a asoc. trans. tiente la Sabesiu in 5-6. Aug. 1872.

- 1) Dela domnii: Dimitrie Nedela, economu in Doborca pre 187¹/₂ 15 fr.
- 2) Ioane Tipeiu, protop. in Sabesiu pre 187¹/₂ 10 fr.
- 3) Prin dn. protop. gr. cath. Grigorie Elekes s'au adunatu cu disculu in biseric'a de Lipoveni d'in Alb'a-Iuli'a pre 1872 16 fr.
- 4) Dn. Simeonu Balomiri, jude reg. in Sabesiu trei actii dela banc'a transilv. a 40 fr., la olalta 120 fr.
- 5) Neagoi Alecsandru, proprietariu in Micasasa odata pentru totu-deauna 20 fr.
- 6) Comun'a Cugieriu prin dn. Dobo Michailu pentru totu-deauna 25 fr.
- 7) Mai multi privati d'in Cugieriu, despre carii se va tramete lista 25 fr.
- 8) Comun'a Vinerea prin dn. Dobo Michailu odata pentru totu-deauna 20 fr.
- 9) Ioane Draganu, v. notariu in Oraste'a pre 187¹/₂ 10 fr.
- 10) Zach. Mog'a, notariu com. in Sasciori se obliga pre 5 ani cu 10 fr. si solvesce 2 fr.
- 11) Ioane Paraschivu, subjude in Sabesiu pre 187¹/₂ 10 fr.

Sum'a 268 fr.

D'in acĂsta suma un'a suta patrudiecei si optu fiorini in bancnote si un'a suta donediecei fiorini in trei bucati actii de ale banței gener. de asiguratiune reciproca Transilvani'a a 40 fr., cu totulu 268 fr., predati domnului cassariu prin respectiv'a comisiune a adunarei gen.

Sibiiu in 26. Aug. 1872.

Dela secret. asoc. trans.

Bibliografia si scurta recensiune.

Dictionnaire d'etymologie dacoromane. Éléments latins comparés avec les autres langues romanes par A. de Cihac. Francfort sur M. Ludolphe St.-Goar. Berlin, A. Asher et Comp. Bucarest, Socek et Comp. Czernovicz, H. Pardini. Hermannstadt, A. Schmiedicke. Iassi, So-

cietatea Iunimea. Pesth, G. Kilian. Vienne, Gerold et Comp. 8° mare, pag. 31.

Dn. A. Cihac dedica acésta carte „A LA NATION DACO-ROMANE,” adeca la acea parte a natiunei romanesci, la acea ramura a intensului elementu latinu séu neolatinu, care locuesce aprópe una miie optu sute de ani in antic'a Dacia, care mai tardíu s'a numitu Daci'a lui Traianu, spre a se distinge de Daci'a lui Aurelianu.

In prefatiunea francésca de patru pagine dn. Cihac arata ratiunile care l'au induplecatu cá se intreprenda acésta lucrare, pre cátu noua, pre atáta si grea. Celebrulu filologu, professoriulu Diez dela Bononia, care in Gramatic'a limbiloru romane*) a espusu pentru filologii europeni legile la care este supusa formatiunea limbiloru romane, in dictionariulu seu etymologicu**) s'a ocupatu numai cu cele trei limbi romane predominantie, adeca cu cea italiana, cu cea spaniola si cu cea francésca. A Cihac vene cu dictionariulu seu daco-romanesco cá se suplinésca acestu defectu asia, cá densulu adunà ací numai elementele latine, adeca numai acelea cuvente romanesci, care se afla preste totu in gur'a si in usulu seculariu alu poporului daco-romanesco, éra elementele straine le-a lasatu cu totulu afara; a lasatu inse si toti neologismii pe carii mai multi scriptori moderni, buni si rei, iau introdusu in limb'a daco-romana si'i mai introducu pe fia-care di, cátu d'in lips'a altoru cuvente mai corespundietórie, cátu si fara neci o lipsa, fara alegere si critica, ci éca asia, d'in capritiu si d'in vanitate. Dn. Cihac adeca a volitu cá se arate literatoriloru europeni numai acea suma de elemente latinesci antice, chiaru d'in tempurile lui Augustu, care s'a conservatu la poporulu daco-romanesco in totu decursulu secoliloru, fara neci-unu ajutoriu alu scrierei, alu scóleloru, alu literaturiei, si in isolatiunea totale, in care au ajunsu daco-romanii atátu de cátra Itali'a, cátu si de cátra tóte popórale neolatine, inca si de cátra romanii d'in Daci'a aureliana, numiti si Macedo-romani si Cutio-vlachi, pentrucà si de acestia uitasera cu totulu, pre cátu tempu avura a tiené la lupte crunte si adessea desperate pentru patria, limba, nationalitate, mai in scurtu, lupté pentru ecsistentia. Acésta parte a dictionariului romanesc se póte considerá óresicépmu cá fundamentu, cá stratu, pe care cresce si se inaltia marele edificiu alu limbei daco-romane, pe care trebue se'lu avemu cu óri-ce pretiu. Fórté bene si fórté frumosu dise dn. Cihac in prefatiunea sa: „Ori-care natiune aspira a lua parte activa la miscarea intelectuale a natiuniloru civilisate,

*) F. Diez, Grammatik der romanischen Sprachen. 2-te Auflage, 3 vol.

**) F. Diez, Etymologisches Wörterbuch der romanischen Sprachen. 2. und 3. Auflage.

trebue se ingrijésca mai inainte de tóte cá se'si faca una limba nationale; acesta este primulu si celu mai importante semnu, atátu de viéti'a sa, cátu si de vitalitatea sa.“

Dupa prefatiune dn. Cihac dà si câteva observatiuni asupr'a sunetului catoruva litere dein Alfabetulu dacoromanescu, adeca densulu permite forte pe scurtu câteva regule ortografice asiá precumu i se pare lui cá ar facilitá invetiarea limbei nóstre.

Nu stámu nici-unu momentu la indointia, cá dictionariulu dlui Cihac a trasu si pàna acuma cea mai de aprópe attentiuone a filologiloru natiunei nóstre, cá si a celoru straini. Acestu filologu urmaresce originea cuventelor dacoromanesci nu numai in limb'a latina antica si barbara (evulu m.), si in cele trei limbi neolatine de primulu rangu, ci si in dialectele si in provincialismii acestora, si anume in dialectele dela Bologna, Brescia, Calabria, Catalania (in Ispania), Como, Cremona, Delfinatu (Dauphiné in Franci'a), Ferrara, Forlana, Tirolu, Istria, Sardinia pe la Logodora, Macedoromania, Milanu, Neapole, Parma, Reggio, Romagna, Sardinia pe la Campodoro, Silicia, Valonia, in limb'a vechia francesca etc.

Pote fi cá multi dein lectorii nostrii ne voru întreba, cine este acelu filologu. Dn. A. Cihac este filiu alu venerabilelui septuagenariu dr. Cihac, elvetianu naturalisatu in Moldov'a, unde locuise preste treidieci de ani, in care tempu si elu si apoi celi doi fili ai sei (unulu si in óste cátiva ani) isi castigara multe si frumóse merite pentru patri'a loru adoptiva, merite reali, care arunca umbra preste multe alte imaginarie ale altoru ómeni, caroru le place a figurá cá patrioti.

Societatea academica romana recunoscù meritele dloru Cihac prin aceea, cá in sessiunea dein anulu acesta ii alese de membrii onorari.

Dn. A. Cihac promitte si unu dictionariu de cuvente straine, care au intratu in limb'a dacoromana dein mai multe cause, precumu au intratu cu miile in ori-care alta limba européna.

(Va urma.)

DICTIONARIULU

UNGURESCU-ROMANESCU

compusu de Georgie Baritiu. Brasiovu 1869, form. 8° mare, 41 cóle, se afla depusu spre vendiare la librariile d'in Brasiovu, Sibiiu, Clusiu, Lugosiu, Temisiór'a, Aradu, M. Sigetu, cu pretiulu originale ficu 3 fr. 70 cr. leg. tiépenu cu piele, si 3 fr. 20 cr. v. a. leg. usioru. Anume pentru comitate sunt depuse in Clusiu la librariile dloru I. Stein si L. Demjén. In Sibiiu la librari'a Iulius Spreer.